

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Херсонський державний університет

ОСВІТНЬО – НАУКОВА ПРОГРАМА

«Психологія»
третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
за спеціальністю 053 Психологія
галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

ЗАТВЕРДЖЕНО
вченою радою Херсонського
державного університету

Голова вченої ради ХДУ
 (Володимир ОЛЕКСЕНКО)
(протокол № 12 від «25» серпня 2020 р.)

Освітня програма вводиться в дію з 2020 р.

Ректор Херсонського
державного університету
 (Олександр СПИВАКОВСЬКИЙ)
(наказ № ___ від «04» серпня 2020 р.)

Херсон, 2020 р.

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-наукова програма «Психологія» підготовки докторів філософії з галузі 05 Соціальні та поведінкові науки зі спеціальності 053 Психологія, що реалізується у Херсонському державному університеті, є нормативним документом, розробленим на основі Закону України від 01 липня 2014 р. № 1556-VII «Про вищу освіту», Постанови Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», Постанови Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. № 167 «Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженим у встановленому порядку.

Розроблено робочою групою Херсонського державного університету у складі:

Керівник робочої групи:

Блинова Олена Євгенівна, професор, доктор психологічних наук, завідувач кафедри загальної та соціальної психології Херсонського державного університету (гарант освітньо-наукової програми).

Члени робочої групи:

Попович Ігор Степанович, доктор психологічних наук, професор, професор кафедри загальної та соціальної психології Херсонського державного університету;

Яковлева Світлана Дмитрівна, доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри корекційної освіти Херсонського державного університету;

Тавровецька Наталія Іванівна – кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри практичної психології Херсонського державного університету.

З числа стейкхолдерів:

Бочелюк Віталій Йосипович – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Національного університету «Запорізька політехніка»;

Мойсеєнко Вікторія Василівна – аспірант кафедри загальної та соціальної психології за спеціальністю 053 Психологія Херсонського державного університету.

Зовнішні рецензенти:

Кузікова Світлана Борисівна – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка;

Пілецька Любомира Сидорівна – доктор психологічних наук, професор,
професор кафедри соціальної психології та психології розвитку.

1. Профіль освітньо-наукової програми «Психологія»

1. Загальна інформація	
Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу	Херсонський державний університет Кафедра загальної та соціальної психології Кафедра корекційної освіти
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Доктор філософії Доктор філософії у галузі соціальних та поведінкових наук зі спеціальності 053 Психологія
Офіційна назва освітньої програми	Психологія
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом доктора філософії, одиничний, 30 кредитів, ЄКТС. Термін навчання – 4 роки.
Наявність акредитації	Первинна акредитація
Цикл/рівень	НРК України – 9 рівень, FQ-EHEA – третій цикл, EQF-LLL – 8 рівень.
Передумови	Наявність ступеня вищої освіти «магістр», освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст», що підтверджено документами державного зразка.
Мова(и) викладання	українська
Термін дії освітньої програми	2022 р.
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	http://www.kspu.edu/About/Faculty/IPHS/ChairGenSocialPsychology.aspx
2 – Мета освітньої програми	
Підготовка висококваліфікованих фахівців, здатних розв'язувати комплексні проблеми науково-дослідницької та професійної діяльності у галузі соціальних та поведінкових наук зі спеціальності 053 Психологія через здійснення власного наукового дослідження, переосмислення наявних та продукування нових знань у психології.	
3 – Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))	Галузь знань – 05 Соціальні та поведінкові науки Спеціальність – 053 Психологія Об'єкт вивчення: психічні явища, закономірності їх виникнення функціонування та розвиток; поведінка, діяльність, учинки; взаємодія людей у малих і великих соціальних групах; психофізіологічні процеси та механізми, які лежать в основі різних форм психічної активності людей різного віку, та особливості їх прояву впродовж освіти протягом життя. Цілі навчання: аналіз та інтеграція актуального наукового знання про природу, функції, механізми та психолого-педагогічні й вікові особливості психіки загалом і дорослої людини зокрема, про методи дослідження психічних явищ; розвиток здатності продукування (творення) та впровадження нового верифікованого психологічного

	<p>знання в практику професійної діяльності з урахуванням загальнолюдських цінностей та норм професійної етики психолога.</p> <p>Теоретичний зміст предметної області: поняття психіки, свідомого і несвідомого, поведінки, діяльності, вчинку, спілкування, особистості, індивідуальності; концепції та теорії, що розкривають закономірності виникнення, розвитку та функціонування психіки; психологічні особливості життєвого шляху особистості, взаємодії людей у малих і великих соціальних групах; міжгрупової взаємодії.</p> <p>Методи, методики та технології: володіти методами теоретичного та емпіричного дослідження, методами аналізу даних, технологіями психологічної допомоги; розробляти і валідизувати дослідницькі методики і процедури та технології психологічної допомоги; перевіряти їх ефективність.</p> <p>Інструменти та обладнання: психологічні прилади, комп'ютерна техніка і мультимедійне обладнання; мережеві системи пошуку та обробки інформації; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні; програми статистичної обробки та візуалізації даних, що дозволяють досягати цілей навчання та професійного розвитку.</p> <p>Співвідношення обов'язкових та вибіркових компонентів: обов'язкові компоненти освітньо-наукової програми становлять 73,4 % (22 кредити), вибірковий компонент – 26,6 % (8 кредитів).</p>
Орієнтація освітньої програми	Освітньо-наукова програма з орієнтацією на підготовку науковців у галузі психології.
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	<p>Теоретична підготовка та здійснення наукового дослідження в галузі психології, зокрема, соціальної психології, психології соціальної роботи та спеціальної психології.</p> <p>Спеціалізації: соціальна психологія, психологія соціальної роботи; спеціальна психологія.</p> <p>Ключові слова: методологія наукового психологічного дослідження; соціальні явища та процеси, розвиток особистості в нормі та патології.</p>
Особливості програми	Наявність наукової складової, основним напрямом якої є соціально-психологічне дослідження особистості, соціальних спільнот та суспільства; психологічні засади розвитку особистості в нормі та патології.
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	<p>2310 Викладачі закладів вищої освіти</p> <p>2443 Професіонали в галузі психології</p> <p>2443.1 Наукові співробітники (психологія)</p> <p>Випускники можуть обіймати відповідні посади згідно класифікатора професій (ДК 003:2010) у закладах вищої освіти МОН України, інших міністерств і відомств, науково-дослідних установах НАПН і НАН України та інших установах.</p>
Подальше навчання	<p>Можливість отримання наукового ступеня доктора наук, зокрема, навчаючись в докторантурі.</p> <p>Доктор філософії може продовжувати самоосвіту, а також підвищувати кваліфікацію та отримувати будь-які інші форми освіти.</p>
5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Консультування та наставництво наукового керівника, провідних науково-педагогічних працівників під час дослідницької роботи, підготовки тексту дисертації, наукових публікацій, доповідей; самонавчання і самопідготовка; науково-дослідна робота; кафедральні

	наукові семінари; проблемно-орієнтоване навчання; навчання через дослідження; реалізація освітньої складової можливо через дистанційне навчання.
Оцінювання	Оцінювання здійснюється за національною («зараховано» / «не зараховано», «відмінно», «добре», «задовільно» «незадовільно») шкалою, шкалою ECTS (A, B, C, D, E, FX, F), 100-бальною шкалою. Оцінюються усі види аудиторної (поточний контроль, усні та письмові екзамени і заліки) та самостійної роботи (виконання творчих завдань), практика. Оцінювання виконання індивідуального плану наукової роботи здійснюється відповідно до якісних та кількісних показників роботи аспіранта (публікація наукових праць, участь у конференціях, підготовка тексту дисертації тощо) та характеризується, як «з випередженням» / «повністю» / «частково» / «невиконаний».
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної, у тому числі дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних психологічних знань та професійної психологічної практики.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні на основі системного наукового світогляду. ЗК 2. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології. ЗК 3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність), розробляти та реалізувати інноваційні проекти, включаючи власні дослідження. ЗК 4. Здатність спілкуватися іноземною мовою, працювати в міжнародному контексті. ЗК 5. Здатність працювати в команді, за потреби відігравати провідну роль в організації командної роботи.
Спеціальні (фахові компетентності (СК)	СК 1. Здатність виокремлювати, систематизувати, розв'язувати та прогнозувати актуальні психологічні проблеми, чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, соціальних груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження. СК 2. Здатність здійснювати освітню діяльність у сфері психології та на межі предметних галузей. СК 3. Дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики, міжкультурної толерантності та керуватися загальнолюдськими цінностями. СК 4. Здатність саморозвиватися і самовдосконалюватися протягом життя, оцінювати рівень власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію й професійну мобільність. СК 5. Уміння толерувати невизначеність і доводити унікальність власного наукового пошуку в умовах інформаційного / цифрового суспільства.
7 – Програмні результати навчання	
Програмні результати навчання (ПРН)	РН 1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел на основі сучасних методологій наукової діяльності та інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій. РН 2. Знати та переосмислювати існуючі та \ або створювати (за потреби) нові теоретичні моделі та психологічні підходи до аналізу й інтерпретації одержаних результатів наукового дослідження.

	<p>РН 3. Уміти створювати та впроваджувати інноваційно-дослідницькі проекти у різних сферах суспільного життя, включаючи власні дослідження.</p> <p>РН 4. Уміти полілогічно взаємодіяти із світовою науковою спільнотою та громадськістю з проблематики дослідження.</p> <p>РН 5. Уміти продуктивно працювати в команді, відігравати за потреби провідну роль в організації командної роботи, у томі числі, у міжнародній та мультикультурній групі.</p> <p>РН 6. Виокремлювати, систематизувати, розв'язувати, критично осмислювати та прогнозувати значущі психологічні проблеми, чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, соціальних груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження.</p> <p>РН 7. Уміти здійснювати освітню діяльність у сфері психології й на межі предметних галузей та нести відповідальність за процес та результат навчання інших.</p> <p>РН 8. Демонструвати прихильність до норм професійної етики, міжкультурної толерантності, професійних цінностей у науковій / практичній діяльності.</p> <p>РН 9. Працювати над власним розвитком та вдосконаленням, визначати свої професійні можливості та виявляти прагнення до підвищення професійної кваліфікації та професійної мобільності.</p> <p>РН 10. Виявляти здатність до гнучкого, оперативного розв'язання професійних проблем в умовах змін, невизначеності та соціальної напруженості.</p>
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	<p>Викладання дисциплін забезпечують науково-педагогічні працівники університету, які працюють на постійній основі та виконують необхідні умови для провадження освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні: доктори наук, професори – 3; кандидати наук, доценти – 3.</p> <p>Кадрове забезпечення передбачає наявність наукових керівників, необхідної кількості науково-педагогічних працівників, які є активними дослідниками та потенційними рецензентами дисертації аспірантів, дотримуються норм академічної доброчесності та вживають заходів для виключення можливості їх порушення в академічному середовищі.</p>
Матеріально-технічне забезпечення	<p>Навчальна база структурних підрозділів університету дозволяє проводити заняття з усіх навчальних дисциплін на задовільному рівні, приміщення відповідають встановленим вимогам. Для проведення лекційних занять використовуються мультимедійне обладнання, наявні спеціалізовані лабораторії.</p>
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	<ol style="list-style-type: none"> 1) Доступ до Наукової бібліотеки та електронного архіву-репозитарію ХДУ, Е-бібліотеки, наукометричних баз даних Scopus і Web of Science, 2) комп'ютерна техніка університету підключена до адміністративної мережі університету і до Інтернету, Wi-Fi, 3) навчально-методичні комплекси дисциплін в електронному та друкованому вигляді, програми практик, 4) підручники, посібники, періодичні видання за профілем аспірантів в електронному та друкованому вигляді. <p>Аспіранти мають можливість апробації результатів наукових</p>

	<p>досліджень, публікуючи статті у фахових виданнях категорії Б «Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Психологічні науки. Scientific Bulletin of Kherson State University. Series «Psychological Sciences»; «Інсайт: психологічні виміри суспільства. Insight: the psychological dimensions of society», беручи участь у щорічній Міжнародній науково-практичній конференції молодих вчених, аспірантів та студентів «Соціально-психологічні технології розвитку особистості»; у Міжнародній науково-практичній конференції «Соціокультурні та психологічні виміри розвитку особистості» та інших наукових заходах, організованих профільними кафедрами. Херсонський державний університет сприяє доступу аспірантів-психологів до бібліотечних установ України. Всі наукові праці аспірантів перевіряються на дотримання академічної доброчесності за допомогою програми Unicheck.</p>
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	На підставі двосторонніх договорів між Херсонським державним університетом та закладами вищої освіти, науковими установами України. Аспіранти мають змогу пройти онлайн-курси на платформах Prometheus, EdEra.
Міжнародна кредитна мобільність	На підставі двосторонніх договорів між Херсонським державним університетом та закордонними закладами вищої освіти. Аспіранти мають змогу пройти онлайн-курси на платформі Coursera. Аспіранти мають змогу долучатися до програм Erasmus, House of Europa.
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Підготовка іноземних громадян не передбачена.

2. Перелік компонент освітньої програми та їх логічна послідовність

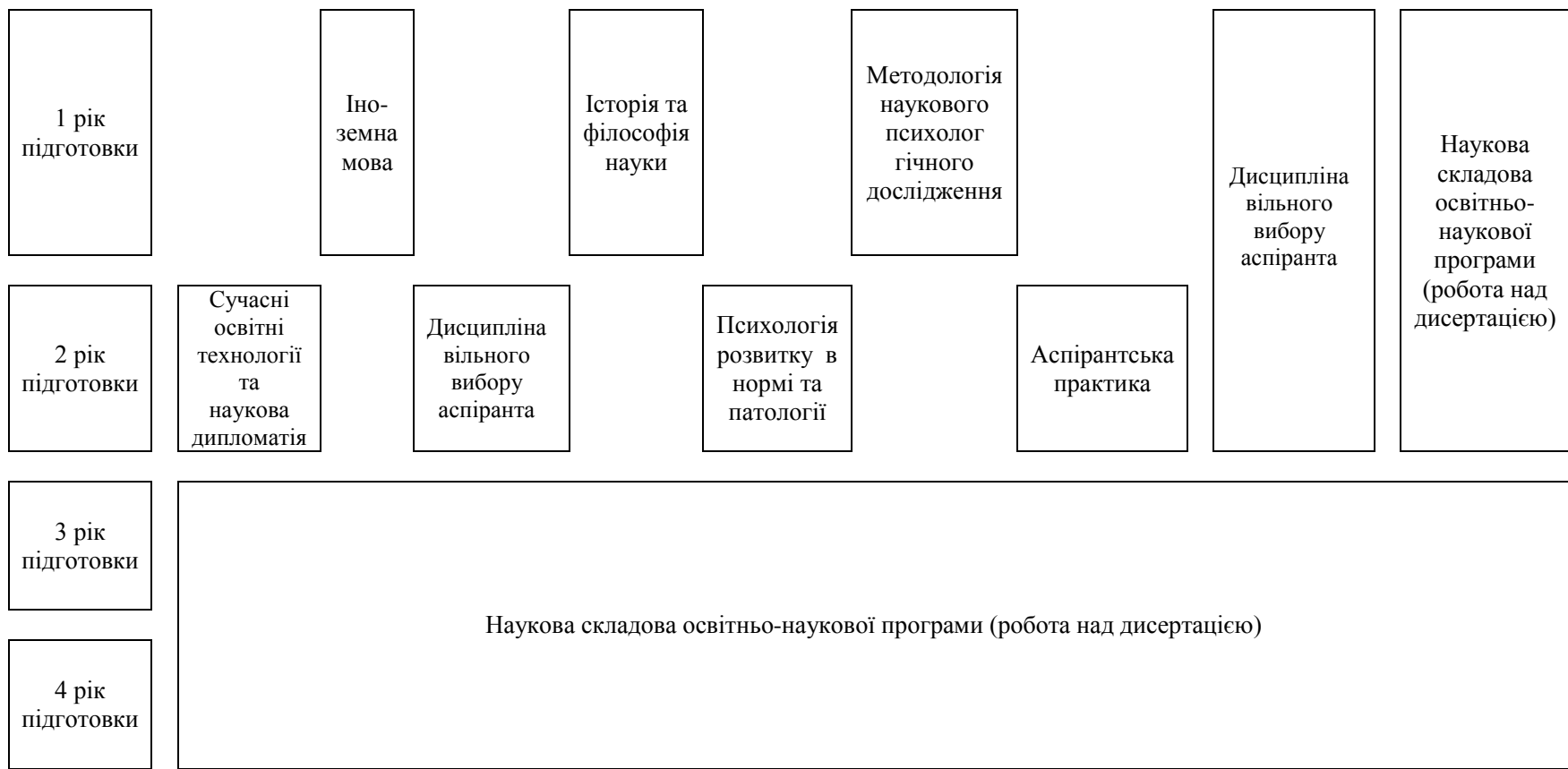
Перелік компонент освітньої програми

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові роботи, практики, атестація здобувачів вищої освіти)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти освітньої програми			
	<i>Цикл загальної підготовки</i>		
ОК 1	Іноземна мова	6	екзамен
ОК 2	Історія та філософія науки	4	екзамен
ОК 3	Сучасні освітні технології та наукова дипломатія	3	залік
	<i>Цикл професійної підготовки</i>		
ОК 4	Методологія наукового психологічного дослідження	3	екзамен
ОК 5	Психологія розвитку в нормі та патології	3	диф.залік
ОК 6	Аспірантська практика	3	диф.залік
Загальний обсяг обов'язкових компонент:		22	
Вибіркові компоненти освітньої програми			
	<i>Цикл загальної підготовки</i>		
ВК 1	Дисципліна вільного вибору аспіранта	3	залік
	<i>Цикл професійної підготовки</i>		
ВК 2	Дисципліна вільного вибору аспіранта	5	екзамен
Загальний обсяг вибірових компонент:		8	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ		30	

Орієнтовні дисципліни вільного вибору аспіранта

Цикл загальної підготовки	Цикл професійної підготовки
1) Методика роботи з науковим текстом 2) Аналіз даних в проєктній діяльності	1) Психологія соціальних очікувань особистості: методологія, теорія і практика 2) Методологічні основи спеціальної психології

3. Структурно-логічна схема освітньої програми

4. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Виконання вимог освітньо-наукової програми, публічний захист / передзахист дисертації.

Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії в аспірантурі завершується захистом дисертації у постійно діючій / разовій спеціалізованій вченій раді, або наданням висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертаційного дослідження у формі витягу з протоколу засідання випускаючої кафедри про рекомендацію до захисту дисертації.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії є самостійним науковим дослідженням, що пропонує розв'язання актуального наукового завдання у сфері соціальної психології, психології соціальної роботи; спеціальної психології або на межі кількох галузей, результати якого становлять оригінальний внесок у систему знань та оприлюднені у відповідних публікаціях.

Дисертація виконується у процесі здобуття третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти для встановлення відповідності набутих результатів навчання (компетентностей) вимогам освітньо-наукової програми.

Атестація здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії здійснюється відкрито та публічно постійно діючою або разовою спеціалізованою вченою радою на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.

Публічний захист дисертації проводиться на засіданні ради. Захист дисертації повинен мати характер відкритої наукової дискусії, в якій зобов'язані взяти участь голова та члени ради, а також за бажанням присутні на засіданні. Під час захисту відповідно до законодавства радою забезпечується аудіофіксація (запис фонограми) та відеофіксація. Запис (звукозапис, відеозапис) такого засідання ради оприлюднюється на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти (наукової установи) не пізніше наступного робочого дня з дати проведення засідання та зберігається на відповідному веб-сайті не менше трьох місяців з дати набрання чинності наказом закладу вищої освіти (наукової установи) про видачу здобувачеві диплома доктора філософії.

У ході засідання рада встановлює рівень набуття здобувачем теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, що дало йому можливість одержати нові науково обґрунтовані теоретичні або експериментальні результати проведених ним досліджень та розв'язати

конкретне наукове завдання у відповідній галузі знань, та оволодіння здобувачем методологією наукової та педагогічної діяльності.

Дисертація – спеціально підготовлена кваліфікаційна наукова робота на правах рукопису, яка має містити наукові результати проведених здобувачем досліджень, що мають істотне значення для психологічної науки, наукову новизну, теоретичне та практичне значення. Дисертація виконується здобувачем особисто та без порушення вимог академічної доброчесності (академічний плагіат, самоплагіат, фальсифікація, фабрикація).

Вимоги до дисертації та наукових публікацій здобувача наукового ступеня доктор філософії визначені чинним законодавством України.

5. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми

	ОК 1	ОК 2	ОК 3	ОК 4	ОК 5	ОК 6	БК 1		БК 2	
							БК 1.1.	БК 1.2.	БК 2.1.	БК 2.2.
ЗК 1		+		+		+				+
ЗК 2						+	+			
ЗК 3		+						+		
ЗК 4	+									
ЗК 5			+						+	
СК 1				+	+					+
СК 2			+			+				
СК 3	+									
СК 4			+		+				+	
СК 5				+		+				

6. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньої програми

	ОК 1	ОК 2	ОК 3	ОК 4	ОК 5	ОК 6	БК 1		БК 2	
							БК 1.1	БК 1.2	БК 2.1.	БК 2.2.
ПРН 1		+		+						
ПРН 2				+	+				+	
ПРН 3			+					+		
ПРН 4	+						+			
ПРН 5	+						+			
ПРН 6				+	+				+	+
ПРН 7			+			+				
ПРН 8			+			+				
ПРН 9						+				+
ПРН 10						+		+		